

Asia: VN/538/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Yleiset säännökset (Luku 1)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 1 ja sen perusteluista

Jätehierarkian täysimääräinen toimeenpano vähentää syntyvän jätteen määrää, varmistaa korkealaatuisen kierrätyksen ja samalla sen, että kierrätettyä jätettä käytetään merkittävänä raaka-aineiden lähteenä. Jätteen hyödyntämistä raaka-aineena estää kuitenkin Suomessa edelleen laintulkitsijoinen ylivarovainen tulkinta, eikä kiertotalouden toteutuminen ole aidosti yhtenä ympäristövaikutusten punnintaperusteena viranomaispäätöksenteossa.

6 §; Rakennus- ja purkujätteen määritelmä. Selkeä viittaus toki jätenimikeluettelon 17 -lukuun ja ehkä tämä kommentti yleisemmin jätetilastointiin liittyen. Tästä huomio lähinnä jätteiden synnyn tilastoinnin kannalta: Tähän ei siis sisältyisi rakennusmateriaalien valmistuksessa syntyvä jäte; mihin se jätetilastoinnissa mahtaa päätyä; kun kaikki toiminta ei ole ympäristölupapalvelullista eikä tuotantolaitokset välttämättä raportoi ympäristönsuojelun tietojärjestelmään? On kuitenkin merkittävä jätevirta, jota käsitellään ja hyödynnetään, kuten muutakin rakennus- ja purkujätettä (esim. betonijäte betoniteollisuudesta).

Yleiset velvollisuudet ja periaatteet (Luku 2)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 2 ja sen perusteluista

11 a §: Erittäin hyvä lisäys.

Uudelleenkäytön valmistelu tosin katsottaneen jo jätteen käsittelyksi, eli edellytetäänkö tässä tapauksessa, että uudelleenkäytön valmistelua tekevällä taholla on voimassa oleva ympäristölupa? Tätä kohtaa tai ainakin sen tulkintaa tulis ohjata selkeämmäksi, jotta aidosti voidaan edistää uudelleenkäyttöä. Tulisi myös selkeyttää, onko uudelleenkäyttöön valmisteltu tuote jätettä vai tuote, eli sovelletaanko siihen jätelain mukaisia velvoitteita, kuten jätteen luovuttamista, käytön luvanvaraisuutta, jäteluokittelun päättymistä yms. Tapauskohtainen viranomaisarkinta ei

mitenkään voi toimia tässä, on aivan liian kankea menettely. Yleisempi kommentti tapauskohtaisesta eow -menettelystä on, että siihen tulee Suomeen kehittää nykyistä toimivampi menettely, jossa se on erotettu ympäristölupaprosessista ja jossa kaikki Suomessa tehtävä eow -asioiden käsittely on keskitetty yhteen viranomaiseen tai vähintään tiettyyn asiantuntijaryhmään, jossa aidosti on asiantuntemusta nimenomaan jäteluonteen päättymisen arvioinnista. Menettelyä on saatava myös nopeutettua.

Kunnan vastuulla oleva jätehuolto (luku 5)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 5 ja sen perusteluista

32 §: Kotitalouksien rakennus- ja purkujäte. Yksityishenkilön itse tekemässä remontissa syntyvä jäte, jonka hän itse toimittaa jätteen käsittelyyn omalla kuljetuksella tulisi selkeästi sallia toimitettavaksi myös yksityisten jätteen käsittelijöiden alueellisiin keräys- ja käsittelypisteisiin, joissa jo muutenkin ammattimaisesti käsitellään yritysten ja rakennus- ja purkutoiminnan vastaavia jätteitä. Näillä toiminnanharjoittajilla voi olla huomattavasti paremmat edellytykset tehokkaan lajittelun ja kierrätyksen järjestämiseen. Tämä on myös kustannuskilpailukyvn kannalta tärkeää: Jos nämä jätteet ovat pelkästään kunnalle kuuluvia, esim. metallijätteistä voi kotitalous joutua maksamaan, kun muutoin ne voisi toimittaa ilmaiseksi tai asianmukaiseen kierrätystoimipisteeseen. Kunnan vastuulle pitäisi selkeämmin määrätä mm. sohvut ja muut isot kotitalouksissa syntyvät jätteet, joita nykyään päätyy paljon luontoon. Näiden jätteiden toimittamien kunnalliseen jätteenkeräykseen mielellään ilmaiseksi estäisi roskaantumista tehokkaasti.

Kunnan vastuu tulisi vähintäänrajata koskemaan vain sellaista kotitalouksien rakennus- ja purkujätettä, joka soveltuu ja annetaan kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen kuljetettavaksi. Näin kuntalaisten oikeus valita kustannustehokas ja kiertotalouden kannalta paras vaihtoehto mahdollistettaisiin ja edistettäisiin jätteiden hyödyntämispalveluiden säilymistä ja kehittymistä alueellisesti

Tuottajavastuu ja juomapakkaukset (Luvut 6 ja 7)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 6 ja 7 sekä niiden perusteluista

-

Muut jätelain pykälät

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen muista luvuista ja niiden perusteluista

121 § Siirtoasiakirjavelvollisuus

Sähköinen siirtoasiakirja erittäin hyvä uudistus. Yhteensopivuus ja tietojen siirtyminen jätetietojärjestelmän on oltava toimiva ja sujuva. Erytystä huomiota tulee kiinnittää ainakin rakennus- ja purkujätteen osalta käytettäviin jätenimikkeisiin ja niihin mahdollisesti tarvittaviin tarkennuksiin ja käytäntöjen yhdenmukaistuksiin. Esimerkiksi jätekoodi 17 09 04 on yleisesti sekalaisille jätejakeille käytetty koodi. Se voi silti tarkoittaa työmaalla erilliskerättyä, suoraan energiahyödynnettäväksi menevää jaetta tai sitten jatkokäsittelyä tai erikoiskäsittelyä vaativaa jaetta tai sitten suoraan loppusijoitukseen menevää jaetta. Myös esimerkiksi eristeiden jätekoodeissa ja samoin erilliskerättävien muovien jätekoodeiden käytössä tulisi huomioida käytäntö ja todellisuus ja

niiden tulisi olla loogiset ja yksiselitteiset myös jätteen tuottajalle purku- ja rakennustyömailla. Rakentamisen muovien tulevan Green Dealin kannalta esimerkiksi on erittäin tärkeää saada jo syntypaikalla siirtoasiakirjoihin tehtävillä koodeilla eroteltua kierrätykseen ohjattavat pakkausmuovit ja muut muovijätteet, joita ei voida kierrättää, jotta on mahdollista saada tarvittavat tiedot Green Dealin tavoitteiden seurantaan.

Tilastoinninkin oikeellisuuden ja tietojen hyödynnettävyyden kannalta tulisi kiinnittää erityistä huomiota soveltuviin jätekoodeihin ja mahdollisesti hyödyntämiskoodeihin huomioiden etenkin purkujätteen erityispiirteet (kokonaispurkutoiminta ja saneerasurkutoiminta). Purkamisessa syntyvät jätteen ovat tyypiltään ja koostumukseltaan hyvin eri tyyppisiä, kuin rakentamistoiminnan jätteet.

Muiden lakien muutettavat pykälät (ympäristönsuojelulaki, kemikaalilaki, rikoslaki ja laki rikesakkorikkomuksista)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ympäristönsuojelulakiin, kemikaalilakiin, rikoslakiin ja ehdotetuista pykälämuutoksista ja niiden perusteluista

-

Asetusyhteenveto

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätealan asetuksiin ehdotettavien muutosten keskeisestä sisällöstä

Rakennus- ja purkujätteen määrän ja haitallisuuden vähentäminen, erilliskeräys ja hyödyntäminen; jäteasetuksen 15 § muuttaminen

Pykälä tulee säilyttää vähintään ennallaan tai ennemmin mieltä kirjaustapaa tai muita ohjauskeinoja, joilla rakennushankkeeseen ryhtyvän velvollisuutta huomioida etusijajärjestys parannetaan..

Perustelut: Velvollisuus tulee edelleen säilyttää rakennushankkeeseen ryhtyvällä, jolla on maankäyttö- ja rakennuslain mukainen velvollisuus suunnitella rakennushanke ja tehdä sen suunnittelua varten tarvittavat selvitykset. Ainoastaan rakennushankkeeseen ryhtyvällä on tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa rakennushankkeen suunnitteluun ja siten myös syntyvän jätteen määrään. Hankkeeseen ryhtyvällä on myös mahdollisuus asettaa hankkeeseen esimerkiksi kiertotaloutta edistäviä tavoitteita. Pääurakoitsija on taho, joka toteuttaa hankkeen ja häneltä tilatun työn siitä tehtyjen suunnitelmien mukaisesti! Pääurakoitsija ei voi enää vaikuttaa esim. aikatauluihin tai hankekohtaisiin suunnitelmiin, ainoastaan tehdä esimerkiksi purkutyon suoritustapaa koskevat tarkemmat työvaihesuunnitelmat ja työmaan jätehuoltosuunnitelman.

Tälläkin hetkellä rakennushankkeiden kaupallisissa asiakirjoissa usein määritellään syntyvät purkujätteet kuuluvaksi purku-urakoitsijan tai päätoteuttajan vastuulle, mutta tämä on sopimustekninen asia. Jätelainsäädännön ja MRL:n tasolla vastuu pitää säilyttää lähtökohtaisesti rakennushankkeeseen ryhtyvällä. Ympäristöministeriö on tehnyt suuren työn laatimalla vuonna 2019 Suomeen purkukartoitusmenettelyn ja siihen oppaat. Tämä menettely on nimenomaan rakennushankkeeseen ryhtyvän työkalu ja purkukartoitus tulee tehdä hankesuunnitteluvaiheessa

(tässä vaiheessa pääurakoitsijaa ei vielä ole), jotta purkukartoituksella saatavaa tietoa uudelleenkäytettävistä ja kierrätyskelpoisista purkumateriaaleista voidaan aidosti hyödyntää hankkeen suunnittelussa. Jätelainsäädännön valmistelijoiden tulee perehtyä tai selvittää MRL:n ja ympäristöministeriön rakennetun ympäristön osaston asiantuntijoilta, miten tällä pykälällä voidaan parhaiten ohjata purkamisen keirtotaloutta. Tässä muodossa sitä ei tulla tekemään, kun hankkeeseen ryhtyvältä poistettaisiin vastuu kokonaan. Kiinteistön omistaja, joka pääsääntöisesti on purkuhankkeeseen ryhtyvä, tekee kuitenkin syntyvän jätteen määrään vaikuttavat merkittävimmät päätökset, (korjataanko vai puretaanko) ja mahdollistaa tai ei mahdollista uudelleenkäytön ja kierrätyksen edellytykset mm. asettamalla hankkeen aikataulutavoitteet.

16§: Jätelistalta puuttuvat bitumipohjaiset jätteet, kuten asfaltti ja kattohuopa. Lisäksi poikkeamismahdollisuutta tulisi kiristää. Tällä hetkellä tämä lista ei velvoita ketään, se on lähinnä suositus, koska perusteluja poikkeamiselle ei tarvitse esittää eikä tässä ole minkäänlaista valvontaa. Tämän johdosta esim. lasia ja kipsijätettä ei tyypillisesti kerätä erilleen ja toimiteta hyödynnettäväksi, vaikka niille olisi Suomessakin materiaalihyödyntämiskanava uusien tuotteiden valmistukseen.

Valvontakeinona voisi olla rakennus- ja purkamislupamenettelyihin yhdistettävä purkujätteen erilliskeräykseen ja jätelajikohtaisiin materiaali kierrätystavoitteisiin perustuva ilmoitusvelvollisuus ja valvonta, jossa viranomaisyhteistyötä tulisi tehdä kunnan rakennusvalvontaviranomaisen ja ympäristönsuojeluviranomaisen kanssa. Yhtenä keinona voisi olla myös kaatopaikkarakentamisessa edellytetty ulkopuolisen valvojan käyttö, jonka tehtävänä on valvonnalla varmistaa tietyt ympäristölupamääräysten (purkuhankkeissa siten rakennus- tai purkamisluvan) ja lainsäädännön velvoitteiden täyttyminen hankkeissa. Ulkopuolisen valvojan hankkii hankkeeseen ryhtyvä.

Jäteasetuksen muutoksien yhteydessä tulee tarkasti ja laaja-alaisella asiantuntemuksella miettiä tehokkaimmat keinot, joilla rakentamisen ja jätelainsäädännön sektorikohtaiset sääntelyt saadaan toimimaan yhteen ja siten jätteen kierrätysasteen nostoon olisi luotavissa toimivat menettelyt.

Vaikutusten arviointi

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perustelujen luvuista 4.2-5.

-

Muuta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perusteluiden muista osista ja muista mahdollisista asioista

-

Lehtonen Katja
Ytekki Oy